

Misijonska **obzorja**

POGLED PO SVETU

02 | leto 38 | april 2024 |

Spoštovani bralci Misijonskih obzorij!

Letos smo praznovali velikonočno tridnevje precej zgodaj, že v mesecu marcu, in ker druga številka Misijonskih obzorij izhaja na drugo nedeljo v mesecu aprilu bo torej že tretja velikonočna nedelja in bo kmalu že pol velikonočnega časa mimo. Velika noč je za vse kristjane resnično največji praznik, ki nas napolnjuje z božjo ljubeznijo do slehernega človeka in smo hvaležni, da nam je Kristusova daritev zagotovila odrešenje. Sredi marca je odšel h Gospodu po večno plačilo duhovnik lazarist g. Jurij Devetak. Rodil se je 25. maja 1941 v Mirnu pri Novi Gorici, v Misijonsko družbo je vstopil 8. septembra 1959 in mašniško posvečenje prejel 29. junija 1966. Ekipi ustvarjalcev revije Misijonska obzorja se je pridružil kmalu po izidu prve številke v letu 1987 in izredno požrtvovalno lektoriral list več kot dvajset let. S svojim izrednim čutom za jezik je pregledal in popravil prav vsako izdajo. Skrbel je, da so članki imeli čim manj »tipkarskih napak« in obračal stavke tako, da so bili slovnično pravilni. Vsi, ki smo ga osebno poznali, smo bili deležni mnogih talentov, ki mu jih je božja previdnost podelila in jih je v svojem življenju razvil. Ko je računalnik postal dostopen, ga je hitro začel uporabljati. Veliko člankov, pogovorov

in zanimivih pričevanj iz nekdanjih Katoliških misijonov je počasi tematsko zbiral in digitaliziral. Nastala je velika zakladnica, iz katere črpamo tudi mi, ko objavljamo uvodnike poznavalca misijonske misli g. Franca Sodja, ki jih je pisal v Katoliške misijone med leti 1958 in 1987. Brez njegovega dela bi bili ti uvodniki bili nedostopni širšemu krogu bralcev. Zdaj so shranjeni in so sestavni del misijonskega arhiva. Ob prebiranju teh uvodnikov lahko sledimo, kako se je misijonska misel v tem obdobju razvijala, še posebno po drugem vatiškanskem koncilu. G. Devetak je bil nadarjen za jezike. Kot duhovnik je več kot 40 let deloval v Beogradu v Srbiji, kjer je bil ravnatelj sester usmiljenk in župnik župnije sv. Cirila in Metoda. Imel je izjemen glas in čut za glasbo, igral je na orgle in vodil župnijski pevski zbor. Več maš slovenskih skladateljev je priredil in prevedel v hrvaški jezik, da so verniki razumeli besedilo pesmi. Oblikoval je tudi pesmarico cerkvenih pesmi, ki že več kot deset let koristi vernikom, da lahko prepevajo pri svetih mašah po vsej beograjski nadškofiji. V Srbiji so katoličani v manjšini in vsak pripomoček pomaga, da verniki lažje izražajo svojo vero, tudi s petjem. Hvaležni smo mu za

njegovo skrito in požrtvovalno opravljeno delo pri pripravi Misijonskih obzorij. Naj mu dobri Bog bogato poplača za ves trud in delo, ki ga je v svojem življenju opravil. Že dalj časa smo pri uredniškem odboru razmišljali o uvedbi otroške strani in v tej številki je zaživela. Otrokom bomo skušali na njim prijazen način predstaviti delo misijonarjev in jim približati življenje v misijonih. Naša želja je, da bi v vsaki številki našla prostor. Hvaležni smo vsem, ki so odgovorni za njeno pripravo. Veliko truda je vložena in upamo, da bo otroke navdušila. Papež Frančišek je letošnje leto razglasil za leto molitve, da bi se tako pripravili na prihajajoče sveto leto 2025. Leto molitve torej podpira začetek svetega leta, ki bo pod geslom *Romarji upanja* posebna spodbuda k skupnemu potovanju v življenju po veri. Vsak vernik potuje in skuša živeti svojo vero v vsakdanjem življenju. Misijonarji in misijonarki se trudijo, da bi veselo sporočilo evangelija širili po vsem svetu in zanje smo dolžni, da jih podpiramo s svojo molitvijo. Čim bolj bo naše romanje upanja podprto z molitvijo, bolj bomo dobri pričevalci vere. Želim vam prijetno branje!

Pavle Novak CM

Danes meni, jutri tebi

PIŠE DR. MATIJA NARED

V tokratnem zapisu ne bomo šli daleč po svetu; ostali bomo kar doma, pri nas.

V današnjem času, ko se vsepovsod čuti pomankanje upanja, pomanjkanje zavzetosti za doseganje plemenitih ciljev, takih, ki ne bi bili povezani z denarjem ali športnim uspehom, ko se kot družba na splošno srečujemo s pomanjkanjem idealizma in se včasih celo nekako zbojimo, da bomo z našo vero, z našim idealizmom, z našo zavzetostjo za dobrotelost v posmeh t. i. »prebujencem«, je vstajenje Jezusa Kristusa za marsikoga pravljična. Idiotizem. Začutimo lahko, da nas mnogo ljudi niti ne jemlje resno. Nič novega. Že apostol Pavel je pisal: »Judje namreč zahtevajo znamenja, Grki iščejo modrost, mi pa oznanjamo križanega Mesija, ki je Judom v spotiko, poganom norost.« (1 Kor, 1, 22-23) Zakaj? Jezus je premagal greh in smrt. V današnjem svetu pa ni ne greha (če je, pa je le za male ljudi) ne smrti. Prisegamo na kult telesa, na lepotne operacije, na to, kar danes šteje, na to, da smo »in«. Templji današnje vere so v fitness centrih. Zakaj bi se spraševali, kaj je po smrti, pravijo, če ne vemo niti, kakšen je smisel življenja. Življenje pri mnogih namreč nima več nobene teže, vrednosti, nobene iskre in tudi upanja ni kaj dosti. Splav? Seveda. To je pravica – zakaj pa ne? Starost? Saj se borimo za evtanazijo. Ugasneš se in je to to. Zakaj bi bil komu v napoto. Zakaj bi bil na plečih drugih, zakaj bi trpel? Mar je res vse tako plehko? Osiromašeno? Brez upanja? Ni življenje vendarle največji dar, starost je krona tuzemskega življenja. Kam je šlo naše upanje, kam so šli naši ideali? Manjše ko imamo ideale, manjši smo kot ljudje, manjše je naše upanje. Z drugimi besedami: od blizu gledamo zaton evropske civilizacije. Sekularizacija pa nam ne prinaša samo praznih tem o lepoti, užitku

ali o možnosti, da imamo na družbenih omrežjih tisoč prijateljev, s katerimi ne moremo niti na kavo, temveč skriva pred nami tudi čisto navadna življenjska vprašanja. Vprašanje smrti in pokopa se potiska v ozadje, kot da je to nekaj, kar se nas ne tiče. Na Madagaskarju so ljudje v svojem pretanjenem čutu za resnico doumeli tole modrost: Če bi ljudje ustvarili svet, si ne bi izmislili smrti, ker se je vsi bojijo. Zakaj bi sami sebi ustvarili kaj takega? Pa vendar je ravno smrt tista, ki popelje človeka v svet onkraj, v svet bivanja v »nebeškem kraljestvu«. Smrt je tisto šivankino uho prehoda. Zaradi svoje pomembnosti pa je pomembna tudi za vso družbo. Ne da se ji uiti in zakoni, ki veljajo na tem področju, niso človeški, ampak Božji. To ni samo intimno vprašanje vsakega posameznika. To je vprašanje vse naše družbe. Mar se večna Antigona ne nadaljuje v zgodbi o pobitih otrocih z Iga, ki jih župan najlepšega mesta na svetu ne dovoli pokopati na dostojnem mestu? Mar tudi zgodbe o nepokopanih pobitih po drugi svetovni vojni niso nadaljevanja zgodbe o Antigoni? Koga se boji kralj? Antigone, ki mu govori, da je nad njegovim zakonom še en višji zakon, še ena pravica, ki je, kakor je rekel Cankar v Hlapcu Jerneju, »človeška sila ne more razdreti«. Sodobna družba nam skuša zavedanje o smrti, o koncu tuzemskega življenja na splošno izrinuti iz zavesti, ker je to »po človeški naravi« zgodba o neuspehu, zgodba z žalostnim koncem. In ker je tako, tudi starost opisuje kot žalostno, kot neuspeh. Pa je to res? Logiko naše razsvetljenske zavesti, ki je v sodobnem času nedvomno trčila v skrajnost, lahko ponazorimo z zgodbo: Starejši še dobro vemo,

kako veselo nam je stari sistem mahal pred nosom z Darwinom in njegovo evolucijsko teorijo, po kateri zmaga močnejši. Kako so bili privrženci omenjenega sistema veseli, ko so »znanstveno« dokazali, da so zgodbe v Svetem pismu pravljične. In kam smo prišli? Do tega, da je splav pravica. Sami režemo iz svojega drobovja otroke in jih mečemo v kanalizacijo. Afričani bi rekli: Naši otroci so naše vstajenje! Naši so pa v kanalizaciji in tam je tudi naše upanje na vstajenje. Nočemo razumeti, da se nam isti Darwin, ki je bil nekoč paradni konj omenjene ideologije, zdaj lahko smeje v obraz, in da tudi nam v tem času naliva čistega vina. Sami sebe izrezujemo iz trebuhov. Ne cenimo več življenja, ne cenimo starosti. Po Darwinu smo pač družba šibkejših. Vsaka mama ve, kaj nosi v maternici. Živo bitje. Čudež. Čudež življenja. Če pa mama ta čudež v sebi ubije, pa s tem ubije življenje samo, s tem določi ceno življenja na splošno, s tem določi ceno tudi svojemu življenju. S tem se izniči tudi vrednost materinega življenja. Cena njenega življenja je po današnji logiki stvar odločitve, je dana na razpolago, je »pravica« (pa ne taka, o kakršni piše Cankar). Pa je res tako? Ne, ni. Takšna oblast nad življenjem, takšna moč nad drugim nas ubija. Če ne spoštujemo svojega življenja, kako bomo spoštovali druga, kako bomo spoštovali smrt? Kristus je premagal smrt z ljubeznijo. Ni zasmehoval smrti, potil je krvavi pot. Pa vendar je v ozadju vsega prazen grob. Če ni smrti, ni življenja, bi rekli filozofi. Če ni velikih zgodb, smo majhni: velike sanje nam kažejo velike cilje in omogočajo velika dejanja. Ne, ni vse brez zveze. Brez praznega groba smo mrtvi že zdaj. Kristus je vstal in živi! Aleluja!

Marsikaj sem delal prvič

POGOVARJAL SE JE PAVLE NOVAK

Misijonar Janez Krmelj že 35 let deluje na Madagaskarju. Ob njegovem obisku v Sloveniji smo ga prosili, naj nam spregovori o sebi, njegovem misijonu in delu, ki ga tam opravlja.

Kdaj ste začutili misijonski poklic?

Že v otroštvu smo na podstrešju prebirali Zamorčka in se seznanjali z misijonskim delom. Po končani veterinarski šoli sem odšel na službenje vojaškega roka. Tam sem zaradi oznake, da sem sin domobranca, doživel zasramovanje in preganjanje zaradi vere. V meni se je začel pojavljati obup, šel sem vase in se začel spraševati ali Bog sploh je. V tistem obupu sem iskal pot, da bi se vrnil k Bogu. Kar naenkrat me je prešinila misel, da Bog je. Iz hvaležnosti do tega notranjega sporočila je v meni začel zoreti duhovni poklic. Odločil sem se, da bom tri leta svojega življenja kot veterinarski tehnik daroval za delo v misijonih. Načrtoval sem odhod v Zambijo. Misli so se še naprej prepletale in spraševal sem se, zakaj samo tri leta? Na koncu sem se odločil, da bi kot duhovnik rad celo življenje posvetil misijonom. Šel sem k župniku in skupaj sva odšla k škofu Leniču. Že januarja sem vstopil v bogoslovje. Na pogovoru z nadškofom Šuštarjem sem izrazil željo, da bi rad odšel v misijone in on si je mojo željo zapisal.

Kako se je potem nadaljevala vaša misijonska pot?

Tik pred posvečenjem sem bil ponovno na pogovoru pri nadškofu Šuštarju in ga spomnil na mojo željo. Ko sem dobil obvestilo, da bom šel v Kamnik za kaplana, je v njem tudi pisalo, da bom po treh letih kaplanskega dela lahko odšel v misijone. V času kaplanske službe v Kranju pa me je poiskal misijonar Franc Buh in me povabil na Madagaskar, čeprav ga jaz nisem poznal. Ko se je predstavil, pa sem bil njegovega povabila vesel in odločil sem se, da bom šel z njim. Končno sem le prišel na Madagaskar,

do slovenskega misijona v Vangaindrano, kjer me je sprejel Pedro Opeka in drugi slovenski misijonarji. Klemen Štolcar me je nato odpeljal v Ranomeno in tam sem dobil prvi stik z misijonskim delom. Med tem je Janko Slabe v Matangi pripravil prostor zame. Ko sem se vrnil v Vangaindrano, kjer je bil center za vse slovenske misijonarje, me je s prvim Mivnim vozilom, novo Toyoto, odpeljal do njegovega misijona v Matangi, kjer so me verniki pričakali in slovesno sprejeli. Prva naloga je bila učenje jezika. V hiši je bil Janko z menoj Slovenec. Ko pa sva šla na teren, kam na obisk, je postal malgaš. Govoril je izključno po malgaško. Na moja vprašanja ni nič odgovarjal. Že doma mi je trdo rekel: Janez, ušesa moraš imeti kot zajec in poslušati. Ta metoda se je obrestovala, v nekaj mesecih sem že komuniciral v malgaškem jeziku. Preko zdravljenja živali pa sem se prikupil ljudem in se jim zelo približal.

Prišli ste na področje škofije Farafangana, kjer je bilo takrat bolj malo katoličanov. Kakšne spomine imate na te začetke?

Res je, vendar so slovenski misijonarji prevzemali obstoječe župnije in širili pastoralna območja naprej. Poslali so me najprej v Midongy, tam so bile tri cerkve in nič drugega. Pomagal pa naj bi še Franciju Mihelčiču v Ranomeni. Vse kraje sem obiskoval peš, hodil sem tudi do 12 ur na dan. Nisem imel ne motorja ne avtomobila. To so razdalje od 40 do 50 km. Včasih sem med podružnicami pešačil dva ali tri dni. To mi je vzelo veliko moči in nisem dolgo zdržal. Po štirih letih delovanja v Midongiyu sem prosil škofa za premestitev. Poslal me je nazaj v Matango, ker je Janko Slabe

Janez Krmelj na misijonu Ampitafa

zbolel in se je vrnil v domovino. Tam sem sprejel Janeza Mesca, on pa je pritegnil še Izidorja Grošlja. Ko se je Izidor uvedel v jezik in delo, pa je Janez Mesec odšel v Vangaindrano.

Župnija Vangaindrano je veljala kot nekakšen center slovenskega misijona. Bil vas je zelo veliko. Ste se kdaj srečevali, morda delili izkušnje?

Južna tretjina škofije je bil slovenski misijon in središče je bilo v Vangaindranu. V najboljših letih nas je bilo skupaj z duhovniki, sestrami in laiki kar 24 Slovencev. Z leti pa je to število začelo upadati. V Vangaindranu smo se mesečno srečevali in se pogovarjali o našem delu. Izmenjevali smo si izkušnje, bilo je zelo lepo in vsem v veliko oporo.

Vaše sedanje misijonsko področje Ampitafa je zelo veliko in dostop do njega je izredno težak. Sami ste gradili ceste, da ste prišli do ljudi. Do mnogih na podeželju še danes težko dostopate.

Najprej smo morali do Ampitafa zgraditi cesto, ker je ni bilo. Do tja si prišel samo peš iz Ranomene.

Iskal sem možnosti za povezavo in najkrajšo pot. Že ko sem bil leta 2003 prestavljen v Ranomeno, sem se začel pogovarjati z domačini in smo se odločili, da bomo to cesto sami naredili. V treh mesecih smo jo zgradili, stroj pa je dal Pedro Opeka. Ta čas smo tri mesece preživel skupaj pod šotori. Jaz sem poskrbel za hrano, da smo lahko delali. Ob sobotah in nedeljah pa sem se vračal na župnijo, da sem tam maševal.

Zelo ste povezani z organizacijo Akamasoa, ki jo je ustanovil Pedro Opeka. Kakšno sodelovanje ste razvili?

Ko smo z gradnjo ceste končno prišli do Ampitafa, sem se s Pedrom pogovarjal in mu opisoval ta kraj. Vprašal me je, kaj bi bilo tam najbolj potrebno? Rekel sem mu, da bi bilo nujno narediti kakšno ambulanto, da bi žene lahko rojevale otroke v boljših pogojih kot pa v oddaljenih podeželskih vasicah. Čez nekaj časa pa me je poklical in mi sporočil, da bo Akamasoa na tem kraju zgradila porodnišnico in bolnico ter da bodo za nujno začetno osebje tudi poskrbeli. To je bila čudovita novica in najino sodelovanje se je začelo. Začeli smo s socialno in zdravstveno pomočjo, mi temu pravimo predevangelizacija. Čez nekaj časa sem mu omenil, da bi nujno potrebovali še šolo in Pedro je ponovno obljubil, da jo bo Akamasoa zgradila. Za plače osebja, ki dela v teh ustanovah, pa moramo poskrbeti sami. Za velik del zgradb je poskrbel Pedro oz. združenje Akamasoa, preostalo pa je zgrajeno s pomočjo dobrih Slovencev. Veliko zaslug pri tem imata Misijonsko središče in Radio Ognjišče. Pokazale so se potrebe po gimnaziji in spet nam je Pedro z veliko ljubeznijo do učencev odobril izgradnjo gimnazije. Dobili smo dvonadstropno šolo z dvanajstim razredi. Vseh učencev je skoraj 900. Letos imamo prve maturante. Vsaj nekaj jih bomo poslali na študij na Pedrovo Univerzo Akamasoe. Imamo dobre izkušnje, saj študentje pri Pedru, poleg strokovne izobrazbe, dobijo tudi dobro vzgojo za krščansko življenje.

Večkrat smo brali v Misijonskih obzorjih o delu prostovoljcev in mladih, ki prihajajo na vaš misijon.

Kako pomembna je ta pomoč, kakšne projekte ste uspeli speljati?

V veliko pomoč na misijonu so mi bili laiški misijonarji Blaž, Ana, Katarina in Katja. Že pred leti, ko je bil župnik Bogdan Oražem prvič na obisku, sem mu omenil, da bi bilo dobro, če bi prišla kakšna skupina, ki bi pomagala pri izvedbi oratorija. Polona Malovrh Kemperle je oblikovala prve skupine, ki so šle na Madagaskar. To je bila zelo dobra izkušnja, da smo povezali otroke in mlade. Doslej smo, ob pomoči mladih iz Slovenije, izpeljali 17 oratorijev, ki so nam služili kot priprava na prejem zakramentov. Večina teh otrok in mladih

Razdeljevanje riža na terenu

zdaj sodeluje z župnijo. Prihajali so tudi mladi zdravniki pod vodstvom dr. Tadeje Kotar, s predhodno pripravo na tropsko medicino. Zagotovo je doslej našim misijonom pomagalo že vsaj 150 zdravnikov in več kot 180 mladih oratorijev. Misel na odpravo za tehnično pomoč misijonu se je porodila zaradi pokvarjenega zobozdravstvenega stola, ki ga je daroval dr. Mihi Weber. Prihajali so tehniki, ki so s svojim znanjem veliko naredili. Med njimi so bili električarji, elektroniki, mizarji, mehaniki za gradbene stroje, vodoinštalaterji in še posebne ekipe za gradnjo mostu in viseče brvi čez reko. Za organizacijo le teh sedaj poskrbi vodstvo Katoliške mladine. Te odprave so vse pokvarjeno usposobile in stvari spravile v red. Tudi dr. Ana

Fajmut, splošna zdravnica v pokoju, je bila že šestkrat na Madagaskarju in nam je v veliko pomoč.

Od kod prihaja pomoč?

Na prvem mestu je zame prav gotovo domača župnija Polhov Gradec z župnikom Bogdanom Oražmom na čelu. Seveda pa tukaj veliko vlogo igra Misijonske središče Slovenije in naši zvesti darovalci, ki mi pomagajo pri različnih projektih, kot so nakup hrane, plače za učitelje, gradnja cerkva, nakup zdravil, nakup vozil Velika pomoč prihaja tudi preko Radia Ognjišče s Sobotno iskrico in postavljanjem radijskih baz za naš radio. Od SCT smo pred leti dobili obnovljen stroj za ravnanje cestišča. Še veliko je dobrotnikov, ki na različne načine pomagajo in skrbijo, da se naše delo ne ustavi.

Ste si predstavljali, kakšno bo vaše misijonsko delo na Madagaskarju in čemu se boste posvečali?

Pred odhodom v misijone sem veliko bral in razmišljal o misijonih. Vendar je v praksi čisto drugače. Na Madagaskarju sem poleg svojega duhovniškega dela prvič delal še marsikaj. Naučiti sem se moral zidati, organizirati socialno pomoč, biti ravnatelj šole, odgovoren za porodnišnico in bolnico. Bogu hvala za pomoč zvestih domačinov.

Kakšna mislite, da bo prihodnost tega vašega misijona? Se bo to delo nadaljevalo?

Vsi misijonarji se sprašujemo, kako bo šlo naprej, ko nas ne bo. Moramo zaupati, da bodo domačini kmalu sami prevzemali vso odgovornost. Ne bo lahko. Moja največja skrb je, da bi vsa sredstva pravilno uporabljali za najbolj potrebne in njihovo dostojanstvo. Naše poslanstvo je, da jih izučimo, kako voditi vse to, kar zdaj že deluje. Veliko truda vložimo v vzgojo kristjanov, da bodo preživel brez tuje pomoči. To me najbolj skrbi, vendar zaupamo v božjo previdnost. Iz srca pa se zahvaljujem vsem, ki nas podpirate. Brez te pomoči ne bi mogli toliko narediti za Malgaše. Bog naj vam obilno povrne z duhovnimi darovi.

1969-5 Beseda 'pogani' (131)

LETA 1969 PISAL FRANC SODJA

Ta beseda je črtana iz cerkvenega slovarja. Tajništvo, ki je nastalo ob koncilu in ima skrb navezovati razgovor z nekrščanskimi verstvi, se imenuje Tajništvo za nekristjane.

Ni slučajno prišla v katoliške vrste ta sprememba. Ker se je spremenila celotna miselnost o 'poganih', ker smo jih pač bolje spoznali, je postala tudi beseda 'pogan' nerabna.

Več kot sto let je trajal ta razvoj.

Sredi 19. stoletja so misijonarji sicer z veliko gorečnostjo in podjetnostjo šli v misijone, a nepripravljeni. Njihovi pojmi o 'poganih' so bili res taki, da je beseda dobila slab prizvok. Pogani, to so ljudje brez kulture, civilizacije, malikovalci, v svojem moralnem življenju. In misijonar ima nalogo, da jim prinese kulturo, civilizacijo in vero.

A da to zmore, je treba porušiti vse njihovo in zgraditi z evropsko kulturo tudi Cerkev. To krivično in za misijonsko delo usodno mišljenje se je vleklo vse do 20. stoletja. Najbolj ga označujejo besede, ki jih je zapisal misijonar Aubry 17. septembra 1876 leta:

»Kitajske vere so strašne, absurdne, najbolj smešne na svetu. Vse je samo v obredih, ki jim nihče ne ve pomena, pa naj bo preprost ali izobražen. V moralnem pogledu uče sebičnost in vrsto naravnih kreposti, ki se prav dobro krijejo z grehi. Nobenih umetnostnih pravil, nobenega izraza, nobene estetike, satanska glasba, brez ideje lepega. Sedanje zgradbe so podobne onim izpred tisoč let, literatura neumna in otročja, brez misli, brez čustev, goli stavki; nobene filozofije, običajni izreki, to je vse. Jezik brez sintakse, brez modroslovja, brez mikavnosti, zgolj stvar spomina, ki prav nič ne prispeva k razvoju duha; nobene znanosti.«
Kolikor besed ali stavkov, toliko krivic in zmot. Danes vsak, ki malo zasleduje poročila iz misijonskih dežel, ve, da tako ni ne na Kitajskem ne v Indiji in ne v Afriki.

Počasi so prihajale spoznave. Prva boleča operacija je bila: ločiti evropsko kulturo od oznanjevanja evangelija. Vsaka 'poganska' kultura ima v sebi toliko dobrega, da zmore vase sprejeti Cerkev oziroma se Cerkev v njej more zakoreniniti tako globoko, da bo dobila z njo domač obraz, ne da bi bil okrnjen Kristusov nauk. Šele s koncem kolonij je zamrla kvarna misel, da so te kulture v sebi tako slabe in zle, da ne morejo sprejeti vase Cerkev.

Še več časa je bilo treba, da smo prišli do spoznanja, da tudi verstva niso samó zlo, da imajo v sebi veliko zdravega in lepega. Danes skoro za vsa verstva največji strokovnjaki ugotavljajo, da je v vseh na dnu vera v enega Boga, torej celo animisti dejansko verujejo v vrhovno Bitje, torej molijo in častijo istega Boga kot mi.

Tako smo po dolgem ovinku prišli do apostolskega spoznanja: da je treba Cerkev zasaditi v tamkajšnjo kulturo in tudi iz verstev sprejeti vse, kar je v njih pozitivnega. Šele tako bo postala njihova in bodo po njej našli pot do Boga.

Mi pa smo storili še eno krivico. Ko se je v tako imenovanem zahodnem krščanskem svetu začel širiti ateizem, smo ga imenovali »novo poganstvo«. Tudi ta ateizem, ki ga zlasti po koncilu študirajo, je problem zase. A z oznako »novo poganstvo« smo storili krivico »starim poganom«. S tem smo hoteli reči: prav tako so brez Boga in brez morale in brez duhovne usmerjenosti kot stari pogani. Zato je Cerkev to besedo zavrgla kot žaljivo in danes vsaj zmotno. Kako drugače je spregovoril o teh verstvih koncil. Samo nekaj besed iz Izjave o

razmerju Cerkev do nekrščanskih verstev:

»Katoliška Cerkev ne zametuje ničesar od tega, kar je v teh verstvih resnično in sveto. Z iskrenim spoštovanjem gleda na te načine delovanja in življenja, na ta pravila in nauke, ki se sicer v mnogočem razlikujejo od tega, česar se sama drži in uči, pa so vendar neredko žarek Resnice, ki razsvetljuje ljudi. Svoje sinove torej Cerkev spodbuja, naj se preudarno in z ljubeznijo razgovarjajo in sodelujejo s pristaši drugih verstev in, izpričujoč svojo vero in krščansko življenje, priznavajo, spoštujejo in pospešujejo tiste duhovne in moralne dobrine, kakor tudi socialne in kulturne vrednote, ki se pri njih najdejo.«

Te misli so na podoben in enak način zapisane tudi v drugih koncilskih dokumentih, kot je Konstitucija o Cerkvi, misijonski odlok, izjava o verski svobodi in drugih. Torej ni le trenutna taktika, da se približamo nekrščanskemu svetu, ampak je trdno prepričanje, evangeljsko in bogoslovno utemeljeno, zato je temelj novi misijonski dobi, ki se je že pričela.

Poganov torej ni, pač pa so ljudje, ki živijo v svojih omikah, nekateri naravnost zavidanja vrednih omikah, in gredo skozi svoja verstva – kot nekoč Judje –, da dosežejo polnost spoznanja in življenja v Kristusovi Cerkvi. In tako gledano so resnično tudi nekrščanska verstva vzgojitelji za Kristusa, kot je že davno v prvi krščanski dobi rekel Tertulijan. Zato je ena temeljnih misijonskih smernic, zapisanih v Misijonskem odloku, prav ta: »Misijonarji naj spoznavajo ljudi, med katerimi živijo; z njimi naj se pogovarjajo, da jih bo iskren in potrpežljiv razgovor poučil o zakladih, ki jih je darežljivi Bog razdelil med narode. Obenem pa naj skušajo vse te zaklade osvetliti z lučjo evangelija.«

Vera cerkve

P. MARI OSREDKAR

V zadnji številki Misijonskih obzorij smo razmišljali o krščanskem pričevanju, kot ga oriše 2. poglavje dokumenta *Ad gentes* v 11. in 12. členu. V 13. členu pa koncilski očetje spregovorijo o spreobrnjenju. Misijonarjevo pričevanje z besedo in zglednim življenjem oz. evangelizacija je usmerjena k spreobrnjenju ljudi, ki se izrazi z vstopom v Cerkev. Razmišljanje bomo v nadaljevanju razdelili na tri točke. Prvič: misijonar pričuje za vero Cerkev. Drugič: spreobrnjenja poganov si misijonar ne sme lastiti kot svojo zaslugo, vera je Božji dar. Tretjič: spreobrnjenje je proces. Prvo točko bomo obdelali v tej številki Misijonskih obzorij, drugo in tretjo pa prihodnjič.

Misijonar oznanja nauk Cerkve, ne svoj nauk, in podeljuje zakramente v veri Cerkve. Kandidat ne more prejeti zakramentov zaradi tradicije v njegovi družini ali ker bi veroval v »kar nekaj«. Krstimo ga lahko, če sprejema vero Cerkve! Kaj je vera Cerkve oz. evangeljska vera? Na to vprašanje nam najprej pomaga odgovoriti biblična pripoved o Abrahamovi veri. Judje, kristjani in muslimani tega očaka imenujejo »Oče vere«! Zakaj? V njegovem času so se verniki oklepali bogov in jim darovali z enim samim ciljem: da bi bili uslišani v svojih potrebah. Na začetku Svetega pisma pa najdemo Abrahama kot vernika, ki ne zahteva, da bi Bog kot služabnik izvrševal njegovo voljo, temveč kot vernika, ki išče Božjo voljo; še več, Božja beseda ga predstavlja kot ponižnega izpolnjevalca Božje volje. Čeprav Abraham ni razumel, kaj pomeni zapustiti domovino in se napotiti v deželo, ki je ni poznal in niti ni vedel, kje se nahaja, se je podal na pot, ki mu jo je pokazal Jahve. Ni razumel, kako bosta z ostarelo Saro še lahko rodovitna, pa je sprejel Božjo napoved, da bo čez leto dni pestoval sina. Ni mu bilo jasno, kako bo lahko njegovega potomstva kakor zvezd na nebu, če mora sinu vzeti življenje, pa je bil pripravljen po Božjem naročilu darovati otroka edinca. Ne, ni razumel, ni mu bilo jasno; Božje zahteve tudi niso bile prijetne, pa se je kljub

temu trdno oklenil besed Njega, ki ga v bistvu ni niti poznal, ter je Njegove besede uresničeval v svojem življenju. Uporabili bomo izraz, ki ga v slovenščini sicer nismo vajeni, a nam lahko pomaga razumeti očakov položaj: Abraham ni zgolj veroval v Boga, temveč je tudi veroval v vero. Običajno namreč izpovedujemo vero v Boga in druge verske resnice. Očakova vera pa ni bila zgolj prepričanje o Božjem obstoju. Abraham je veroval v vero Boga. Kaj to pomeni? Če se izrazimo z Lafonovo logiko razmišljanja, lahko zapišemo, da Abraham ni le prepoznaval Božje prisotnosti; prepoznaval je tudi to, da Jahve veruje v Abrahama. Drugače povedano, prepoznaval je, da tudi Jahve prepozna Abrahamovo vero, zaupanje in ljubezen do Boga. Prav obljuba potomstva in dežele obilja sta mu bili znamenji, da Jahve ve, da se bo Abraham držal Božje besede. To pomeni verovati v vero Drugega. Lafon nam želi povedati, da gre pri veri v vero za dvostransko dejavnost, ki jo francoski mislec v razvoju svojega razmišljanja o veri poimenuje »zaveza«. Kot smo že omenili, Abraham ni točno vedel, kdo ga nagovarja, toda zaupal je, da bo On zvest svojim obljubam in zato je sprejemal Božjo voljo tudi takrat, ko je Jahve od njega zahteval, naj daruje sina Izaka v žgalno daritev. To dejanje je brez dvoma postavilo

»na glavo« predstavo, ki jo je Abraham imel o prihodnosti: iz sina bo izšel velik narod ... Kateri normalen oče pa bi si zamislil, da bi svojemu edinemu sinu vzel življenje! Abrahamova vera je torej oklepanje Božje volje tudi takrat, ko mu ni všeč, tudi takrat, ko je ne razume. Zakaj? Zato, ker veruje, da tudi Bog veruje vanj oz. ker veruje, da mu bo Bog storil samo dobro; veruje, da ga Bog ljubi. Skratka, Guy Lafon razmišljanje o človekovi veri v vero Boga poimenuje vera zaveze oz. Abrahamova religija. Abrahamova vera ni védenje, čeprav védenje vero stalno spremlja. Njegova vera je dialog, je komunikacija, še več, Abrahamova vera je zaveza. Cerkev torej govori o zavezi med Bogom in človekom in misijonar oznanja in vabi tiste, ki zaveze še ne poznajo, da bi verovali; ne zgolj v Božjo prisotnost, temveč, da bi verovali, da Bog veruje v njihovo dobro voljo, v njihova prizadevanja. Misijonar pogosto srečuje vernike, ki sicer priznavajo »Nekoga« nad seboj, toda na vsak način bi ga radi prepričali, da jih uboga in svojo nadnaravno moč uporabi tako, da bo njim kar je možno najlepše. To pa ni ravno vera Cerkve. Kristjan sledi Kristusu, ki je molil: »Oče, naj gre ta kelih mimo mene. Ampak ne moja, temveč tvoja volja naj se zgodi!« (Lk 22, 42). Zato Cerkev tudi skupaj, v občestvu vernih, moli v Gospodovi molitvi »zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji!« Cerkev torej vabi svoje sinove in hčere, da bi sprejemali Božjo voljo tudi takrat, ko jim to ni ravno najbolj prijetno, ko pride bolezen, trpljenje ali smrt. To je vera Cerkve, v tej veri krščujemo in za tako vero misijonar pričuje z besedo in dejanji, ko vabi ljudi k spreobrnjenju.

Orgle v Sibiriji

P. JANEZ SEVER, JEZUIT

Za Slovence so orgle nekaj zelo navadnega. Skoraj vsaka cerkev jih ima. A v Rusiji ni tako. Orgle privlačijo velike množice ljudi, saj jih zelo radi poslušajo, ker jih imajo res za "kraljevski" instrument. Orgle, posebno "ta prave" s piščalkami in pipami, so redek pojav v Rusiji, še bolj pa v Sibiriji. Ljudje so prvič lahko videli orgle na potovanjih ali počitnicah v Evropi. Z veseljem se spominjajo lepih katedral in orgel, ki so jih videli in slišali.

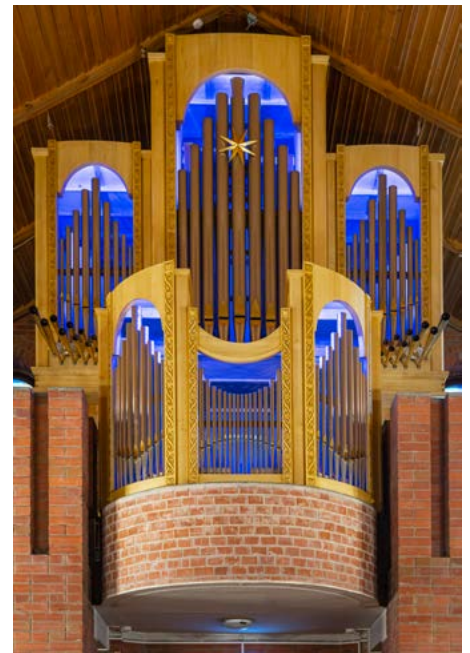
V naši stolnici v Novosibirsk smo sicer prirejali orgelske koncerte, vendar bolj poredko. To se je spremenilo v letu 2016, ko sem bil ponovno poslan v Novosibirsk z nalogo vodenja našega jezuitskega kulturnega centra "INIGO", ki se nahaja zraven katoliške stolnice v centru mesta. Z mojimi sodelavci smo opazovali, koliko ljudi prihaja na koncert. In spoznali smo, da je to eden od načinov, kako se lahko približamo ljudem ... Sklenili smo nekaj narediti v tej smeri. Zavedali smo se tudi, da je ta zvrst glasbe, predvsem duhovno baročna, ustvarjena predvsem za v cerkev, saj jo prav v cerkvah lahko največkrat slišimo. In to je tista naša prednost pred vsemi drugimi dvoranami v mestu. Da imamo pravi ambient za glasbo, ki je Rusom zelo všeč. Zato smo ljudem začeli ponujati vedno več rednih in profesionalnih koncertov. Po obdobju pandemije imamo tako mesečno na programu od štiri do devet koncertov.

Imamo odlične možnosti za profesionalne koncerte. V mestu živi kar nekaj zelo nadarjenih organistov. Naš jezuitski center se nahaja v središču mesta in stolnica slavi po tem, da ima najboljšo akustiko v mestu.

V začetku smo igrali na elektronske orgle, ki pa so bile že zelo izrabljene ter pogosto v okvari.

In zakaj bi se sploh ukvarjali s koncerti v cerkvi? Samo, da bomo imeli večji obisk? Glavni razlog, da smo začeli organizirati koncerte, je "predevangelizacija". Koncert je nekako nevtralen način, na katerega lahko človeka povabimo v cerkev k poslušanju. Ko pride v cerkev, pa lahko sam začuti vzdušje in se odloči ali mu prostor ustreza. Predvsem se večina njih zave, da so spoštovani. To je v našem mestu, ki je še dokaj konservativno - "socialistično", še kako pomembno. Od vsega začetka, ko se je po komunizmu obnovila in na noge postavila Katoliška Cerkev, je bilo med ljudmi proti cerkvi veliko predsodkov in nasprotovanj - da

samo samo tujci, da smo sekta in da nimamo nobene povezave z Rusijo. Na ta način, čeprav smo v centru mesta, smo bili dokaj izolirani in nekako nevidni, čeprav je arhitektura naše stolnice lepa in posebna. Naša naloga v INIGO centru je bila tudi boriti se proti tem predsodkom ter ljudem pokazati, da je cerkev prostor za vse ljudi, kjer lahko najdejo svoj mir, duhovni počitek ... Na ta način bi ljudje sami spoznali, kdo smo katoličani in kakšna je v resnici naša

Nove orgle v vsem svojem sijaju

Mojster Cealwyn in sodelavec Julius sta sama postavila orgle

Deli orgel so prispeli v Novosibirsk

Cerkev ter da imamo veliko skupnih točk s pravoslavno vero. Obenem so naši koncerti tudi priložnost za povezovanje ljudi med seboj.

Jeseni 2016 smo našemu škofu Jozefu Werthu predstavili naša opažanja, želje in tudi načrt za povečano koncertno dejavnost. Škof je naše delo podprl in pričeli smo z aktivnostmi za pridobitev novih, pravih baročnih orgel. S podjetjem iz Manile na Filipinih Diego Cera Organ Builders, ki jo vodi mojster Cealwyn Tagle in se je vrsto let usposabljal v Gradcu, okolici Dunaja in Nemčiji, smo podpisali pogodbo. Naš glavni dobrotnik gospod profesor dr. Johann Trummer iz Gradca je zaslužen, da smo projekt lahko realizirali. Orgle so v naše kraje prispele šele lansko leto maja. V velikem zabojniku so z ladjo pripotovale do Vladivostoka in nato po železnici do nas v Novosibirsk. V mesecu juliju sta prišla Cealwyn in njegov sodelavec Julius, da sta postavila orgle. Dva meseca sta od jutra do večera pridno delala. Le nedelje sta imela proste.

16. avgusta 2023 smo imeli na novih orglah prvi poskusni koncert. Cerkev je bila polna in tudi novinarji so bili prisotni. Novica o novih orglah se je med ljudmi hitro razširila. Z različnih koncev so nas prosili, če lahko naredijo intervju za radio, časopis, digitalne medije in tudi televizijsko hišo. Uradna otvoritev in blagoslov orgel sta bila predvidena za začetek oktobra. A so bili že naši poskusni koncerti zelo slovesni in obiskani,

Nove orgle so v cerkev privabile večje občestvo

ljudje pa navdušeni in veseli nove pridobitve. Kar nekaj ljudi je mnenja, da so nove orgle res velik čudež. Vsi se zavedajo, da dobrih novic v našem času ne bo več veliko. Orgle so prispele v Novosibirsk z veliko zamudo zaradi pandemije, sprememb v svetovni logistiki in tudi zaradi začetka specialne vojne operacije v Ukrajini. Imeli smo že več kot zadosti slabih dogodkov in ljudje so izgubili upanje in vero, da se lahko zgodi še kaj dobrega. Organisti, ki so ves čas spremljali proces, so že obupali, da sploh kaj bo iz naših

dobrih namenov. S postavitvijo orgel smo vsem ljudem dokazali, da nakup orgel ni bila samo še ena lepa obljuba, zgodba, ampak da so bili darovi ljudi res namenjeni in porabljeni za predstavljen projekt, za nove orgle. Zdaj se naše orgle privajajo na novo, Sibirsko klimo. To ni lahka zadeva, ker so orgle večinoma izdelane iz tropskega lesa. Naša zima je velik izziv za ta instrument. Mi pa gremo naprej z upanjem, da bomo lahko preko koncertov ljudem ponudili še več upanja, ki je utemeljeno v Kristusu.

Organisti so navdušeni

Otroci radi sodelujejo pri božični predstavi

Vojna in mir, pravičnost, sožitje

RAVNATELJ MSS MATJAŽ KRIŽNAR

V letih 2020 do 2022 smo preko medijev spremljali vojno v regiji Tigray v Etiopiji. Spomnimo se poročil o zaprtem območju, prekinjeni komunikaciji, lakoti, pobojih, preselitvah in hudi humanitarni krizi. Nato so poročila potihnila. Misijonarji pa še naprej poročajo s terena o posledicah te vojne na področju severne Etiopije, kjer živi približno 30 milijonov tigrajskega ljudstva. Na povabilo g. Jožeta Andolška, laiške misijonarke Polone Dominik in salezijancev v Etiopiji sem izkoristil letošnje zimske počitnice za obisk Etiopije, da tako pokažem znamenje bližine preizkušani skupnosti.

Šole so polne do zadnjega kotička

Pot se je začela 18. februarja v Celovcu. Z g. Andolškom sva preko Dunaja prispela v glavno mesto Etiopije Addis Abebo, ki ima 4 do 5 milijonov prebivalcev in leži na nadmorski višini 2355 m ter ima za Afriko zelo ugodno klimo. Toplo naju je sprejel dobri znanec salezijanec Cesare Bullo, ki je že štiri desetletja vodilna sila misijonske dejavnosti v Etiopiji. Pri zajtrku je na kratko predstavil položaj na severu države, kjer imajo salezijanski bratje štiri skupnosti. Nato smo se takoj odpravili naprej, saj smo želeli čim bolj izkoristiti dani čas. Spremljala naju je Meaza, salezijanska sotrudnica in domačinka iz bližine Mekele, ki pozna razmere in v polnosti živi za ljudi, prizadete od vojne.

V kraju Shire smo pristali na skromni stezi in po surovi zemljeni poti odšli do še skromnejše letališke stavbe. Popoldne smo obiskali salezijansko osnovno šolo in pogledali zemljišče za novo srednjo šolo. Z gradnjo srednje šole želijo salezijanci ponuditi otrokom možnost nadaljnega izobraževanja in poklica. Eden od namenov našega obiska je prav ta, da razširimo vest o gradnji srednje šole ter povabimo ljudi k darovanju. Pot nas je nato vodila v eno od begunskih zavetišč za notranje razseljene osebe. Ti ljudje so na robu preživetja. Ogledali smo si eno od dejavnosti za vključevanje mladih v normalno življenje. Več takih dejavnosti so začeli tudi terapevti iz Slovenije, ki so v lanskem letu tu

izvajali delavnice in izobraževanja za mlade, da bi se preko druženja otresli vojnih travm. Ta dan smo obiskali tudi sestre usmiljenke, ki vodijo kliniko sv. Ivane Antide v Shire. Vse vtise smo zvečer prinesli v mašno daritev in položili Gospodu na oltar. V torek, 20. februarja, smo se po maši in zajtrku udeležili pogovornega programa za dobro jutro, stalnice, ki jo v Etiopiji izvajajo na salezijanskih šolah. Po jutranjem pozdravu gredo višji razredi (5-8) po razredih, nižji razredi pa skupaj s predšolskimi otroki, ki pridejo z mamami, na igrala. Obnovo teh igral in ureditev bližnjih sanitarij je uredila slovenska laiška misijonarka Polona Dominik z darovi, ki ste ji jih v ta namen darovali dobrotniki preko MSS (cca. 5.000 €). V pokrajini Tigray je ogromno beguncev s področja, ki ga še vedno zaseda vojska sosednje Eritreje. Prisotni smo bili pri razdeljevanju hrane za notranje razseljene osebe, nato pa še pri razdeljevanju malice v šoli. Žemljico, ki jo prejmejo, otroci največkrat nesejo domov in jo podelijo z mlajšimi bratci in sestricami. Lepo je videti, kako otroci v stiski še vedno mislijo na svoje najbližje.

Po kosilu smo se odpeljali z avtom v tri ure oddaljeno skupnost v Adwa. Po prisrčnem srečanju z brati smo si ogledali pekarno in nekatere druge dejavnosti.

V sredo je po jutranji maši in zajtrku sledil ustaljeni pogovorni program za dobro jutro in posebni pozdrav ob obisku s pesmimi, plesi, podelitvijo spominske slike v Don Bosco TVET Collegeu v Adwa. Obiskali smo tehnične šole, pekarno in osnovno šolo, otrokom višjih razredov smo razdelili zvezke, otrokom nižjih razredov pa krekerje. Obiskali smo pouk šivanja za odrasle, ki se ga večinoma udeležujejo dekleta in žene. Nato smo si ogledali v času vojne porušeno tovarno, ki je pred tem zaposlovala cca. 10.000 ljudi in je

izdelovala tekstilne izdelke za najprestižnejše svetovne firme. Imela je celotno proizvodnjo od bombaža do končnega izdelka. Sledilo je prijetno druženje s sobrati ob kosilu, slovo in pot v dobre tri ure oddaljeni Adigrat. V Adigratu smo se najprej srečali s katoliškim škofom Etiopske katoliške Cerkve za področje Tigraya. Zelo se nas je razveselil, saj so bili ljudje na njegovem področju zelo prizadeti. Predstavil nam je sicer lepo sodelovanje in sobivanje tako s pravoslavnimi kot tudi z muslimani. Po 800 letih neprekinjenega delovanja je bilo v času vojne zaprto semenišče, sedaj pa se trudi, da bi ponovno začelo delovati. Skupaj smo šli v lepo urejeno stolnico, ki ima koptski videz. Nato smo šli k bratom salezijancem, ki živijo v zanimivi hiši, prislonjeni k pečnam. Po prijetnem pogovoru, skupni molitvi in večerji je po dolgem dnevu sledil počitek.

V četrtek zjutraj smo se odpravili v Mekele in tam ujeli začetek pouka na strokovnih šolah s srečanjem ob pogovoru za dobro jutro. Tukaj imajo najboljše tehnične šole za obdelavo kovin in mehanične delavnice za elektro solarne sisteme. Nato smo obiskali center za begunce in spet videli skromne razmere, v katerih živijo. Posebno otroci so podhranjeni in kažejo znake bolezni. Zato smo jim hitro poslali pomoč z vitaminsko hrano za otroke. Za center skrbijo sestre. Po skrbno pripravljenem

Deljenje hrane

kosilu smo se poslovili in se z letalom vrnili v glavno mesto Adis Abebo, kjer nas je Cesare zopet pristrčno sprejel. Ob večerji in pogovoru smo zaključili dan.

Naslednje jutro smo začeli dan z molitvijo in sv. mašo v slovenskem jeziku, saj so bili vsi salezijanski duhovniki na duhovni obnovi v Ruandi. Dan je bil namenjen ogledu mnogih dejavnosti, ki jih dnevno izvajajo salezijanski bratje, prostovoljci in sotrudniki. To je tudi delovno okolje naše laiške misijonarke Polone Dominik. Obisk smo začeli na igrišču, ki ga je Polona prenovila s pomočjo Misijonskega središča Slovenije. Srednješolci so v zahvalo odigrali prijateljsko tekmo. Nato smo obiskali tečaj za kuharje.

Ravno tiste dni je bila na obisku tudi mama misijonarke Polone, ki je v šoli predstavila svojo jed, nad katero so bili vsi navdušeni. Imajo tudi program za ulično mladino, kateri ponudijo urejen način življenja po don Boskovih načelih. Udeležuje se ga okrog 30 fantov. Kar nekaj se jih odloči za nov začetek in pot. Imajo tudi različna usposabljanja in delavnice: avtomehanično in mizarsko, elektro, ročna dela iz blaga in usnja. Ogled smo nadaljevali v poklicni kovinarski šoli, v tiskarni, srednji šoli ter gimnaziji. Nato smo obiskali še dnevno varstvo otrok, kjer večino časa deluje tudi naša misijonarka. V njeni bližini je vedno polno otrok, ki so hvaležni za njeno navzočnost in skrb zanje. Vsi otroci pa so deležni tudi toplega obroka.

Jože Andolšek, ki je bil pobudnik in gonilna sila obiska, se je v soboto skupaj s Cesarom vrnil v Shire. Načrtovali bodo izvedbo novih objektov za srednjo šolo. Upajmo, da bo mirovni sporazum, ki je bil podpisan v novembru 2022 v Pretoriji, glavnem mestu Južnoafriške republike, doprinesel, da se bo vojska Eritreje umaknila iz severnega dela Etiopije. Naj tigraysko ljudstvo živi v miru. Vrnitev v normalno življenje pa je mogoča prav preko misijonarjev, skupnosti salezijancev in skupnosti sester, ki se nesebično razdajajo. Preko njih dobiva ljudstvo novo upanje.

Obnovljena otroška igrala

Bog, kako preprosto te je srečati!

IVANA ŽIGON, LAIK

Odkar sem se zadnjič javila iz Afrike, se je dosti stvari na poti spremenilo. Pred mesecem in pol smo se iz province Tete na severu države preselili dobrih 1000 km južneje. Misijonar salezijanec Anton Grm je bil namreč iz službe župnika v mestu Moatize prestavljen v provincialno hišo v Maputu, v glavno mesto, zato sem se tudi jaz odločila, da zapustim vroči Moatize.

Res pa sedaj nisem neposredno na njegovem misijonu, ampak v bližnji Namaachi, kraju na tromeji Mozambika, Južne Afrike in Lesota. Tu imajo sestre salezijanke (ali FMA – Hčere Marije Pomočnice) med drugim vrtec, osnovno (1.-6. razred) in srednjo šolo (7.-12. razred) ter internat za deklice iz ločenih in socialno šibkih družin. Še vedno sem v Mozambiku, med kopico »črnih« otrok, dnevi minevajo zelo hitro, še vedno lahko svobodno čebļjam, brez da bi me kdorkoli razumel eno samo besedico, še vedno je vsaj kak dan bolj vroč od slovenskih poletnih rekordov in še vedno me Afrika vsak dan znova preseneča.

Ampak življenje tu je drugačno. Prej sem živela v skupnosti s petimi salezijanci in osmimi salezijanskimi pripravniki. Tonetu sem pomagala pri raznih tehničnih delih doma in na podružnicah, kjer smo dokončevali tri nove kapele, delili pakete humanitarne pomoči, obiskovali skupnosti in ljudi na domovih. S fanti in animatorji

iz župnije smo vsako nedeljo pripravili oratorije ter včasih še kakšno drugo župnijsko aktivnost. Imela sem svojo pisarnico, v katero so prihajali otroci iz sosese in smo skupaj risali, igrali spomin ali sestavljali sestavljanke. Najraje pa sem raziskovala mesto: v resnici kar veliko delavsko mesto z le eno asfaltirano cesto (in več deset tisoč prebivalci!) in ogromno živahnimi koticiki, kjer so se v skrajni

Pomoč pri učenju

preprostosti igrale kopice otrok. Seveda mi kot belcu ni bilo treba posebej iskati pozornosti; zdelo se mi je, da beseda »muzungu« (belec) potuje hitreje od mene, odmevala je po soseski, vsi so radovedno pritekli, včasih se je v nekaj minutah zbralo 50, 60, 70 otrok. Tam sem se ure in ure igrala z njimi; največkrat v hrupu, a brez besed (večina otrok se portugalsko uči šele v šoli, jaz pa sem znala le 6 besed njihovega jezika »njungwe«), brez igrač ali s kakšno improvizacijo (recimo žogo iz vrvice in številnih plasti odpadnih plastičnih vrečk), le lovili smo se, žgečkali, se smejali jeziku en drugega, se premetavali po rečnih nasipih, »telovadili«, brodili po plitvi reki in nabirali polžje hišice. Včasih je ta »čredica« uličnih otrok prišla za mano v cerkev k maši; takrat mi je bilo nerodno, saj so nas žene ob tem hrupu oštevale s pogledi. Ampak veselje otrok, ko sem pridobila njihovo zaupanje, je nekaj, česar ne znam spraviti v besede, tako kot ne preprostosti in drugačnosti od meni prej poznanega sveta. Nisem pustila velike sledi tam, a v veliki hvaležnosti povem, da mi je bilo zelo lepo. Zdaj pa sem v zeleni Namaachi. To je srednje velik kraj v hribih (na 600 m n.v.), geografsko gledano že ven iz tropskega pasu. Tu je pred nekaj leti delovala slovenska misijonarka Zvonka Mikec, pa tudi laiški misijonarki Katarina Tomc in Karmen Košutar ter več drugih prostovoljcev. V veliki hiši živim s 7 sestrami salezijankami, trenutno še 2 prostovoljkama in 66 deklicami, starimi od 6 do 18 let. Lahko si predstavljate, da je zelo živahno. Moj dan se zato običajno začne že zelo zgodaj, še v temi, da najdem zase nekaj trenutkov za tišino in za sprehod, potem grem s sestrami k sveti maši in na zajtrk. Dopoldne so doma starejše punce, takrat je čas za opravila v hiši, na vrtu, v kuhinji, v pekarnici in pri živalih ter za učenje. Opoldne se zamenjajo, domov

Največkrat so prav otroci tisti, ki poskrbijo za vodo v hiši

MPZ ADORAMUS

VABI NA DOBRODELNI KONCERT

se vrnejo mlajše deklice, skupaj pokosimo, naredimo domače naloge in stvari za šolo, popoldanska hišna opravila, potem pa se igramo, ustvarjamo, telovadimo, plešemo. Zvečer sledi rožni venec, večerja in priprava na spanje. Ne poučujem in nimam ozko predpisanih zadolžitev; v prvi vrsti je moja naloga biti s temi dekleti. Na srečo ne poznam vseh njihovih zgodb, vem pa, da so zares težke, nepredstavljive, saj v tesnih objemih čutim veliko lakoto po bližini, pomoči, pozornosti in sprejetosti. (»Bog, kako preprosto te je srečati!«) Omenila sem, da v sklopu te skupnosti deluje tudi vrtec; dvakrat na teden imam telovadbo za otroke in si prizadevam, da bi se tudi vzgojiteljice naučile izvajati aktivnosti, ki bi pripomogle k širši motorični razvitemu otrok. Večina otrok sicer veliko dela in se dosti giblje, močni in žilavi so in v nekaterih stvareh neverjetno spretni (npr. igranje nogometa v japonskih), nekoliko manj pa recimo v gibljivosti in drugih veščinah, ki jih otroci zahodnega sveta pridobijo pri sistematični športni vzgoji ali na treningih kakšnega športa. Tu te možnosti ni, tako kot ni glasbenih šol, zato so deklice čisto navdušene, ko jih poskušam naučiti kakšnega akorda na kitari ali vsaj »Vse najboljše« na (razglašenem) klavirju. Še en svoj zastoj prejeti dar poskušam dati na razpolago: ustvarjanje. Pred začetkom šolskega leta sem porisala del vrta, ki je bil pred dvema letoma zgrajen iz sredstev, zbranih pri pustni Sobotni iskrici. Dekletom (in tudi sestram) poskušam dajati ideje in nasvete, kako se lotiti risanja ali oblikovanja preprostih stvari (posledico materialne omejenosti vidim tudi v tem, da sta njihova ustvarjalnost in domišljija na tem področju zelo šibki), v učenje barvanja pa vpletem še malo evangelizacije in za otroke pripravljam pobarvanke svetopisemskih zgodb. Počasi se pripravljamo tudi na velik dogodek konec aprila, ko nas bo tu obiskala generalna predstojnica FMA, mati Chiara Cazzuola. Na zahvalni sveti maši in veliki prireditvi se bo zbrala cela mozambiška salezijanska

V JOŽEFOVI DVORANI
DOMA MARIJE IN MARTE V LOGATCU

ZBRANA SREDSTVA BODO NAMENJENA OTROKOM V MOZAMBIKU.

PRENOS KONCERTA

KUD ADORAMUS

SPREMLJAJ NAS TUDI NA

KUD ADORAMUS

MPZ ADORAMUS

družina, načrtujemo že kulturni program, okraševanje in se veselimo praznovanja. Ena težjih stvari tu pa mi je soočanje z njihovim odnosom do materialnih dobrin. Ob tem morda najbolj doživljam kulturno razliko in se sprašujem, kje je tisti »prav«, koliko naj jih poskušam naučiti (evropsko gledano) odgovornosti do stvari, »šparanja«. Po eni strani me gane ta svobodna nenavezanost, še bolj pa me nemalokrat pojezi dejstvo, da še tistega malo, recimo dveh zvezkov (bolje rečeno: zvezka in pol, če sploh), pol svinčnika in kemičnega svinčnika ne znajo popaziti, kaj šele igrice ali kart, ki jim jih včasih dam, pa se po pol dneva izgubijo, raztrgajo, izginejo. Neskončna bitka z mlino na veter, v kateri se brusi tudi moja potrpežljivost. Ampak ja, Bog mi je že tolikokrat pokazal, da me pot pelje točno tja, kamor mora, zato poskušam zdaj sprejeti, da je pač čas za trening vztrajnosti in potrpežljivosti. Ob selitvi iz Moatize mi je bilo kar težko, ker si nisem predstavljala

naslednjih mesecev, ampak – kot že tolikokrat – Bog skozi ožine pelje še na lepše! Ni mi bila »vzeta« divjina (le drugačne barve je) in ne svoboda, »mojih« otrok je še več, več zelene, vode, hribov, imamo velik vrt z veliko »domačega« sadja, hitreje napredujem v jeziku in močno čutim materinsko toplino ženske skupnosti. Rekla sem, da mi je bilo pol leta v Moatize zelo lepo – in zdaj ne vem, kateri presežnik naj uporabim tu. Namaacha. Kraj z načeto socialistično arhitekturo ob glavni cesti proti mejnemu prehodu, za njo pa se predejo cestice in potke iz rodovitne rdeče zemlje, stezice do malih ilovnatih dvorišč s kokošmi in kozami, do vodnjakov, do kamnito-blatnih in s trstičjem kritih hiš, do reke z velikimi skalami, kjer žene perejo perilo, na bujno zelena pobočja koruze in ročno obdelanih polj. Namaacha, kraj upanja za številne deklice s težkimi zgodbami, kjer jim je – tudi s pomočjo slovenskih botrov – omogočeno dostojno bivanje in šolanje ter s tem upanje na svetlejšo prihodnost.

Tukaj ni ateistov

S. IVA HORVAT, FRANČIŠKANKA MARIJINA MISIJONARKA

Predstavljajte si, da živite v deset milijonskem mestu z največjo stopnjo onesnaženosti zraka. Vaša celotna petčlanska družina živi v ozki ulici, kjer ni prostora za avtomobile in kjer tečejo onesnažene in smrdljive vode v obrobni kanalih. Vaše stanovanje ni večje kot 25 m² in ga ob močnih deževjih zalije voda. Dvorišča nimate. Vsako jutro okrog štirih zjutraj iz bližnje džamije kličejo k molitvi in kot pravi Indonezijci vstanete k molitvi. Trikrat na dan jeste riž in vsak kozarec vode si morate kupiti, ker nimate denarja za vodni filter. Če imate srečo, imate preprosto službo, ki vam zagotavlja vsakdanji riž. Vaša družina sicer ima en motor, vendar vi uporabljate brezplačni mini mestni avtobus, ki vam sicer vzame ogromno časa zaradi gneče na cesti, vendar na to ste že navajeni.

Še vedno vztrajam v glavnem mestu, vendar se bom kmalu selila v drugo skupnost na drugem otoku. V teh prvih mesecih v Indoneziji sem največ svoje energije in moči vložila v učenje indonezijsčine, saj mi znanje in razumevanje tega jezika omogočata pogovor s preprostimi in ubogimi ljudmi. Tudi vsesplošna adaptacija v tako drugačni klimi ima

vpliv na telo; ne samo, da je ves čas vroče in se nenehno potim, ampak tudi drugačna hrana, ki je velikokrat preveč začinjena ali premalo kuhana, zahteva prilagoditev telesa. Indonezijci namreč jedo vse, kar najdejo in je velikokrat zame kar presenečenje, da je to sploh možno. So zelo iznajdljivi, to pa zato, ker v svojem uboštvu ne želijo ostati lačni. V vseh

izkušnjah se učim, kako resnično zaupati Gospodu, kot človek ubog v duhu, ki ve, da vse dobro prihaja od Njega in da sam ne more imeti ničesar pod kontrolo. Učim se tudi, kako dajati ljudem okrog sebe tisto nekaj kar imam, tako kot so učenci dali Jezusu tistih pet hlebov in dve ribi, ki jih je potem pomnožil, da je imela vsa množica dovolj. Tu večkrat zadostuje sama fizična prisotnost in nasmeh, da ljudi razveselim, saj moram biti v tako drugačni kulturi precej potrpežljiva, da resnično najprej spoznam in razumem indonezijskega človeka. Pri tem mi zelo pomaga prisotnost v naši šoli. Redno namreč pomagam v vrtcu in pa tudi večkrat skočim v osnovno šolo, kjer pri urah religije pripovedujem o Sloveniji in o tem, kako sem postala sestra FMM. V šoli opazujem način učenja, ki so ga deležni otroci in ob tem začenjam razumevati, zakaj so oni takšni, kot so. Naša šola je katoliška šola, vendar so tukaj prisotni otroci vseh veroizpovedi. Največ pa je seveda katoličanov in protestantov. Tukaj ni ateistov. Zanimivo mi je, da so kljub temu vse molitve katoliške, vendar s spoštovanjem drugih. Ko sem otrokom prvič pripovedovala o svojem redovniškem poklicu, sem presenečeno ugotovila, da je samo slaba polovica otrok v

Skupnost fmm

Motor je nepogrešljivo prevozno sredstvo

Ulična prodajalna hrane

Šolski otroci

razredu katoličanov, vsi drugi so drugačne veroizpovedi in jim je potrebno razložiti tudi nekaj osnov. V vrtcu so mi že zaupali nalogo, da za otroke enkrat na teden vodim meditacijo, kar začnemo s slavljenjem, pesmimi, potem si ogledamo kratko zgodbo iz Svetega pisma, na koncu pa otroci v tišini spremljajo mojo vodeno meditacijo na temo zgodbe, ki smo jo slišali (skeniraj spodnjo kodo in si oglej filmček). Vsak teden opazim, kako se že zmorejo bolj umiriti in vstopiti v molitev.

Tudi tako majhni otroci to zmorejo. Za Indonezije je zelo pomembna tudi pripadnost narodu, saj so

zavest pripadnosti narodu (drugi del filmčka). V celotni državi imajo otroci v zadnjih letih možnost brezplačnega šolanja v osnovni šoli. Seveda tisti, ki si lahko privoščijo, bodo šolali svoje otroke v privatnih šolah, ki so veliko boljše kot državne. Dosedanji predsednik, ki ga imajo zelo radi, je veliko vložil v napredek Indonezije in seveda tudi v šolstvo. Vsi se namreč zavedajo, da je šolanje zelo pomembno, vendar je pred njimi še dolga pot, da bo narodno šolstvo res postalo sredstvo k boljšemu življenju. Ogromno ljudi namreč še vedno živi v okoliščinah, kot sem jih opisala na začetku, saj si zaradi pomanjkanja izobrazbe

Skrbno naloženo blago za prodajo

zelo ponosni, da živijo v tako veliki državi, polni raznolikosti. Vsak teden si v prvi ponedeljkovi uri vzamejo čas za 'slovesnost poklona zastavi', kot oni to imenujejo. S tem gradijo

ne morejo privoščiti česa več. Res boleče je to videti na lastne oči, sploh zato, ker so med njimi tudi ljudje, ki jih srečujem vsak dan, saj jim sestre omogočamo preprosto zaposlitev. Je pa veliko takšnih, ki imajo 'svoj biznis' in prodajajo svoje domače specialitete v 'prenosni restavraciji'. Vsak dan si, v posebnem vozu, pripravljenem posebej za to, pripeljejo vse, kar potrebujejo in pod milim nebom postavijo restavracijo. Ta hrana je seveda zelo poceni, ampak je to zanje vir zaslužka za vzdrževanje preprostega stanovanja. Bogu hvala za vse priložnosti, izkušnje in dobre ljudi, ki mi pomagajo vstopati v to kulturo, jo bolje razumeti in videti, kako na najboljši način pomagati tem ljudem k boljšemu in dostojnemu življenju.

Pri eni od družin

SPOZNAJ MOZAMBIK

- Mozambik je ena najrevnejših in najmanj razvitih držav Afrike.
- Mozambik je edina država na svetu, ki ima na svoji zastavi strelno orožje. Le to imbolizira dolgoleten boj za svobodo in neodvisnost.

Ali veš, da imamo z Mozambikom nekaj skupnega? Obe državi praznujeta dan državnosti oz. neodvisnosti 25. junija.

- Denarna enota v Mozambiku se imenuje **metikal**. En evro je približno 70 metikalov, 1 metikal pa se deli na 100 centov, prav tako kot en evro.
- Najvišja gora je **gora Binga**, visoka 2.436 m. Najdaljša reka je **Zambezi**. Največje jezero v Mozambiku je jezero Niassa, ki si ga Mozambik deli z Malavijem in Tanzanijo. Jezero imenujejo tudi jezero Malawi ali Nyasa.
- Mozambik je eden največjih proizvajalcev indijskih oreščkov v Afriki. Je tudi dom številnih redkih in ogroženih živali in rastlin. Ima veliko nacionalnih parkov, eden največjih je Gorongosa.
- Uradni jezik je portugalsčina, a prebivalci govorijo več kot 40 različnih avtohtonih jezikov. Najbolj znani jeziki so Svahili, Shona, Tsonga, Makuwa.

Slovenija

Mozambik je približno 39x večji od Slovenije, ima pa le 15x več prebivalcev kot mi.

Glavno mesto Mozambika je Maputo.

Nekaj značilnih jedi

Xima (izgovorimo šima): polenta iz bele koruze, ki jo jedo poleg številnih jedi.

Pao (iz besede Paozinho): žemljice, pečene v pečeh na drva. Uporabljajo jih za »prego rolice«, ki so podobne našim hamburgerjem.

Piri piri: rdeča pikantna omaka. Piri pomeni feferon v jeziku Svahili. Omaka poleg feferonov vsebuje še limeto, česen, čebulo.

Matapa (ali mucuane): prepraženi listi kasave pomešani z mletimi oreščki ali indijskimi oreščki, da nastane gosta omaka, ki jo jejo skupaj z rižem ali ximo.

Slovenski misijonarja

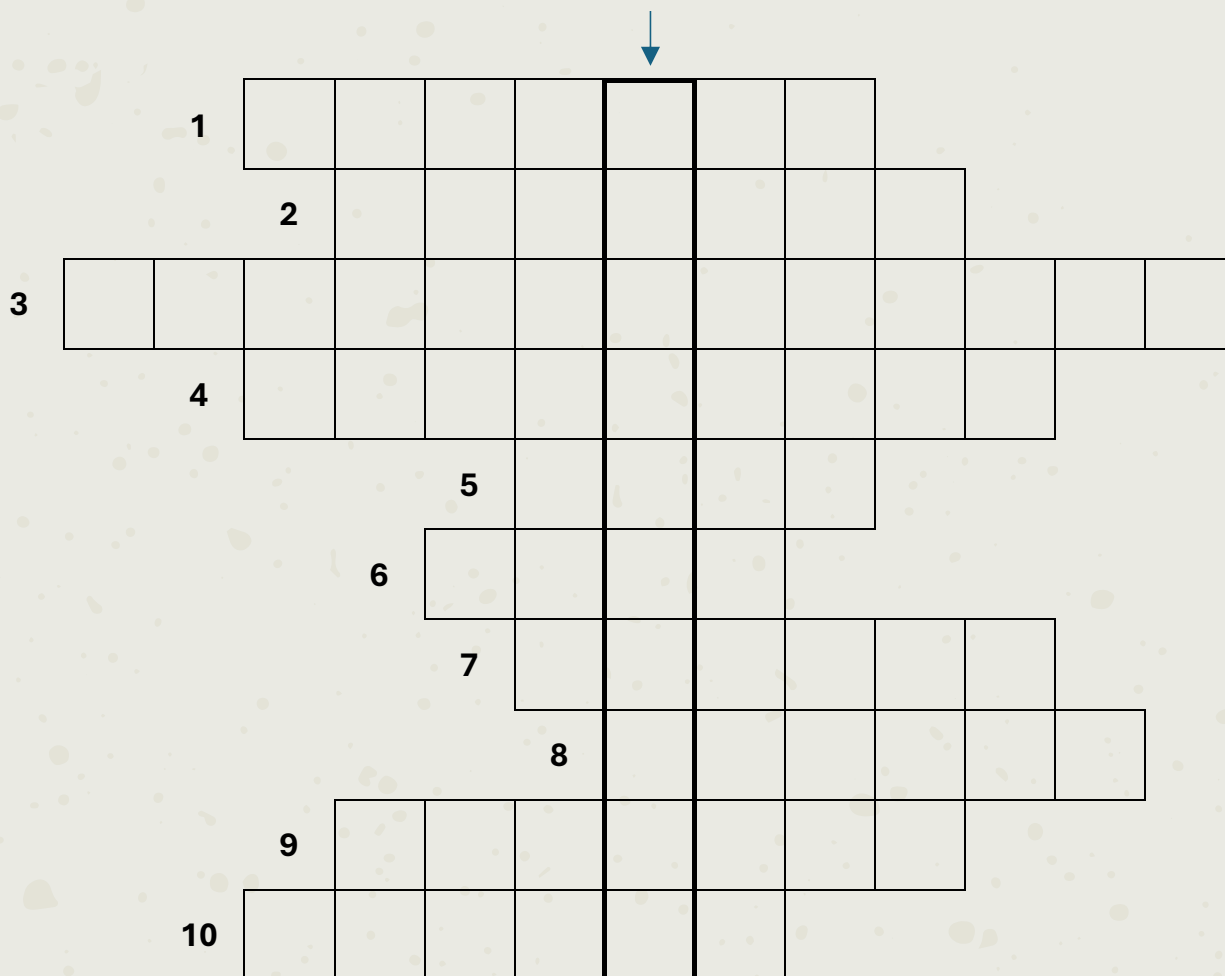
TONE GRM, salezijanec, je bil prvič v misijonih kot laiški misijonar v Braziliji od leta 2000 do 2003. Leta 2013 je kot salezijanec odšel v Mozambik. Trenutno deluje v skupnosti v glavnem mestu Maputo.

Laiška misijonarka **IVANA ŽIGON** je v Mozambik odšla julija 2023 za eno leto. Misijonske izkušnje je nabirala preko programa Pota, kjer je v Ukrajini pomagala brezdomcem in ubogim. Trenutno deluje na misijonu Namaacha pri sestrah salezijankah.

Križanka

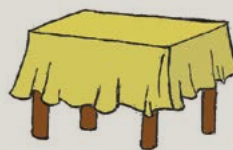
Reši križanko. S pomočjo odgovorov lahko v označenem stolpcu prebereš, kako rečeš »hvala« v jeziku Sangana, ki ga govorijo v provinci Maputo na jugu države.

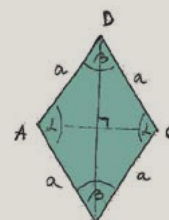
- 1) Kako se imenuje denarna enota, ki jo uporabljajo v Mozambiku?
- 2) Eden izmed najbolj znanih avtohtonih jezikov v Mozambiku.
- 3) Uradni jezik v Mozambiku.
- 4) Eden največjih nacionalnih parkov v Mozambiku.
- 5) Ime za feferon v jeziku Svahili.
- 6) Zelo pogosta, za večino ljudi celo vsakodnevna (in edina) hrana je __ __ __, polenta iz bele koruze. Običajno ji dodajo kakšno preprosto zelenjavno prilogo ali fižol, jedo pa kar z rokami.
- 7) Glavno mesto Mozambika.
- 8) Jezero na severu Mozambika, ki si ga delijo tri države.
- 9) Največja reka v Mozambiku. Je tudi četrta najdaljša reka v Afriki in pomemben vir hidroenergije, vode in rib za številne ljudi.
- 10) Velik vremenski pojav z obilnimi padavinami in močnim vetrom, ki ima ogromno moč in lahko povzroči veliko škode (neurja, poplave, smrtne žrtve).

Rebus

Reši rebus. Črke napiši na spodnje črtice. Če boš rešil/a pravilno, boš dobil/a ime najdaljše reke v Mozambiku.

1 2 3 4

1 2 3 4

1 2 3 4 5

Zahvala

Spoštovani naši dragi dobrotniki! Iz srca se vam zahvaljujemo za veliko pomoč in velikodušnost pri izvedbi Pustne Sobotne iskrice, kjer ste zbirali finančna sredstva za gradnjo naše Osnovne šole sv. Klare v Rwentobu, v Ugandi. Vključili ste se v to plemenito delo in se odrekli lastnim sredstvom v dobrobit drugega, v dobrobit naših revnih ugandskih otrok, ki nimajo dobrih pogojev za šolanje, da jim bomo z gradnjo šole lahko omogočili dobro vzgojo in izobraževanje. S svojim darom za gradnjo šole ste postali del vseh nas tu v Ugandi, zato se vam vsem v Sloveniji iskreno zahvaljujemo. Zbrali ste 133.718,00 evrov, kar je resnično velik dar za vse nas. Nimamo pravih besed, ki bi lahko opisale našo hvaležnost. Iskreno ste nas razveselili in nam okrepili upanje, da bodo naši bodoči učenci imeli lep šolski prostor, kjer se bodo lahko dobro učili, širili svoja obzorja in vrednote, duhovno rasli ter razvijali talente, ki jim jih je Bog podaril. Tako kot ste se vi združili v zbiranju finančnih sredstev za našo osnovno šolo, tako

se bomo tudi mi združili v molitvi za vse vas, ljudi z velikim srcem, da vam dragi Bog podari vse, kar potrebujete za duhovno in telesno zdravje. Še enkrat iz vsega srca vsakemu posebej in vsem skupaj pošiljamo prisrčen pozdrav in Bog povrni! Mir in vse dobro!

*Vaše hvaležne šolske sestre
sv. Frančiška Kristusa Kralja
iz Rwentoba*

*jubilantka –
čestitamo*

65 let življenja

S. Fani Žnidaršič, uršulinka, rojena 21. junija 1959 v Ljubljani. V misijone je odšla 5. septembra leta 2000. Deluje v Bocvani.

IN MEMORIAM

Vincenc Poljanšek

28. marec 1941 † 17. februar 2024

Vilko Poljanšek se je rodil leta 1941 v Selah pri Kamniku. Izšolal se je za mizarja. K salezijancem je stopil leta 1971 in kot redovniški brat napravil večne zaobljube leta 1978. V misijone je odšel konec leta 1997 na povabilo misijonarja Danila Lisjaka. Najprej je štiri leta deloval v Rukago v Burundiju skupaj s salezijanci Danilom Lisjakom, Jožetom Mlinaričem in Avgustom Horvatom. Delal je v mizarški delavnici in šoli, kjer je mlade fante učil mizarstva, oni pa njega njihovega jezika. V štirih letih bivanja in dela v Burundiju je opremil kar nekaj šol, bolnic, kapel in cerkva. Po štirih letih (leta 2001) je skupaj z Danilom Lisjakom odšel v Kongo in tam ostal pet let. Od tam je leta 2006 odšel v Ruando v kraj Butare, kjer je deloval do 31. maja 2018, ko se je vrnil domov zaradi zdravstvenih težav. Ves čas je delal v mizarških delavnicah, kjer je mlade učil mizarskega poklica. Večino dneva je preživel v delavnici. Njegovo delo je bilo oznanjevanje veselega oznanila po vzoru svetega Jožefa delavca, oziroma Jezusa Kristusa v Jožefovi nazareški delavnici.

KROŽNIK RIŽA

ZA VOJNE BEGUNCE NA SEVERU MOZAMBIKA

Skeniraj za
nakazilo sredstev:

**Misijonsko
središče Slovenije:**
SI56 0201 4005 1368 933
BIC: LJBAS12X (NLB)
Koda namena: CHAR
Referenca: **SI00 249 705**

**Katoliški
misijoni**

Groblje, Rim, Buenos Aires
1923-1987

Lado Lenček C.M.
urednik KM 1938-1987

Misijonska **obzorja** | Izhajajo v Ljubljani
od 1987
POGLED PO SVETU